Kaivola Tuomas, Simpura Juho 21.12.2023

Televiestintäneuvosto 5.12.2023; neuvostoraportti

Kokous

Televiestintäneuvosto 5.12.2023

Neuvosto kokoontui televiestintäministerien kokoonpanossa 5.12.2023. Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen gigabitti-infrastruktuurisäädöksestä, otti tiedoksi puheenjohtajan tilanneselvityksen kybersolidaarisuussäädöksestä ja kävi periaatekeskustelun aiheesta ”teknologinen johtoasema ja kilpailukyky painopisteenä investoinnit digitaalisiin verkkoihin ja infrastruktuureihin”. Periaatekeskustelu oli jatkoa ministereiden keskusteluun Leónin epävirallisessa kokouksessa.

Muissa asioissa puheenjohtaja kertoi käynnissä olevien lainsäädäntöneuvotteluiden etenemisestä sekä puheenjohtajuuskauden aloitteista ja tapahtumista digitaalisektorilla. Komissio kertoi digitaalisektorin kansainvälisistä aloitteista, vuoden 2021 Euroopan tietoliikenneväyliä koskevan julkilausuman täytäntöönpanosta sekä vuoden 2023 maailman radioviestintäkonferenssista. Lopuksi tuleva puheenjohtajavaltio Belgia esitteli puheenjohtajuuskautensa työohjelmaa.

13. Asetus toimenpiteistä gigabittitason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi ja direktiivin 2014/61/EU kumoamisesta (gigabitti-infrastruktuurisäädös) – Yleisnäkemys

Puheenjohtajavaltio Espanja totesi, että EU:ssa tarvitaan lisää investointeja nopeisiin viestintäverkkoihin. Yksi syy investointivajeeseen on lupamenettelyn monimutkaisuus ja hitaus. Lisäksi menettelyissä on eroa niin jäsenvaltioiden sisällä kuin välillä. Puheenjohtaja kertoi, että Coreper puoli yksimielisesti yleisnäkemyksen hyväksymistä 22.11.2023. Puheenjohtaja pyysi ministereitä hyväksymään yleisnäkemyksen.

Komissio katsoi, että ehdotuksella poistetaan esteitä nopeiden viestintäverkkojen rakentamisessa. Tällä hetkellä rakentamiskustannukset ovat korkeat. Kustannuksia voidaan hillitä muun muassa vähentämällä byrokratiaa. Rakentamisen esteet tulee poistaa nopeasti, jotta digitaalisen vuosikymmenen tavoitteet saavutetaan. Komissaari toi esille, että kyse on minimiharmonisoinnista. Komissio on huolissaan siitä, että yleisnäkemyksestä on poistettu hiljaisen hyväksynnän menettely. Mekanismi on komissiosta tärkeä lupamenettelyjen nopeuttamiseksi. Lisäksi komissio toi esille, että yleisnäkemyksestä on poistettu komission mahdollisuus antaa soveltamisohjeita. Komissio on kuitenkin tyytyväinen, että jäsenvaltiot ovat löytäneet yksimielisyyden ehdotuksesta ja nyt on hyvä siirtyä kolmikantaneuvotteluihin.

Valtaosa jäsenvaltioista piti puheenvuoron yleisnäkemyksestä. Puheenvuoroissa tuettiin yleisnäkemystä ja painotettiin nopeiden viestintäverkkojen merkitystä. Byrokratian vähentämistä ja lupamenettelyn nopeuttamista tuettiin. Useampi jäsenvaltio toi esille, että kyse on minimiharmonisoinnista, ja painotti kansallisen liikkumavaran merkitystä. Moni jäsenvaltio piti hyvänä, että lupamenettelystä on poistettu hiljaisen hyväksynnän menettely, sillä tällaista menettelyä ei kaikissa jäsenvatioissa entuu-

destaan tunneta (jos viranomainen ei ole määräajassa tehnyt lupahakemuksesta päätöstä, lupa katsotaan myönnetyksi). Muutama jäsenvaltio esitti kuitenkin tukensa hiljaisen hyväksynnän menettelylle, jotta lupamenettelyjä saataisiin nopeutettua. Lisäksi muutama jäsenvaltio toi kolmikantaneuvotteluja silmällä pitäen jo ilmi kantansa Euroopan parlamentin ehdottamaan lisäykseen EU:n sisäisten puhelujen hintasääntelystä. Näkemykset kuitenkin vaihtelivat joustavasta suhtautumisesta kielteiseen.

Suomi totesi tukevansa politiikkatoimia, joilla tavoitellaan nopeiden viestintäverkkojen käyttöönoton nopeuttamista. Nopeat ja luotettavat yhteydet ovat EU:n kilpailukyvyn perusta. Ehdotus on Euroopan digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden mukainen. Suomi kiitti puheenjohtajaa tämän työstä. Jäsenvaltioiden näkemyksiä on otettu hyvin huomioon ja kompromissi on erinomainen. Suomi on kiitollinen hiljaisen hyväksynnän menettelyn poistamisesta: menettely olisi ollut vastoin hyvää hallintoa. Suomi toi esille, että kolmikantaneuvotteluissa on tärkeä varmistaa kansallinen liikkumavara.

Puheenjohtaja kiitti jäsenvaltioita tuesta. Puheenjohtaja totesi, että neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen asiakirjan 15664/23 mukaisena. Yleisnäkemyksen hyväksymisen jälkeen asetusehdotuksesta alkavat kolmikantaneuvottelut Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission kesken. Ensimmäinen kolmikantaneuvottelu on heti neuvoston jälkeen.

14. Asetus toimenpiteistä solidaarisuuden ja valmiuksien vahvistamiseksi unionissa kyberturvallisuusuhkien ja -poikkeamien havaitsemista sekä niihin varautumista ja reagoimista varten (kybersolidaarisuussäädös) – Tilanneselvitys

Puheenjohtajavaltio Espanja totesi kybersolidaarisuussäädöksen osaltaan varmistavan, että EU on valmiina alati lisääntyvien kyberhyökkäyksien varalta. Keskeisiä vielä käsiteltäviä aiheita ovat säädöksessä määritettävien uusien toimintojen ja toimijoiden suhde olemassa oleviin toimijoihin, EU:n kyberturvallisuusvirasto ENISAn rooli sekä kyberreservi. Puheenjohtajan tarkoituksena on jatkaa keskustelua asiasta kolmikantaneuvottelumandaatin saamiseksi ja siten mahdollistaa seuraavalle puheenjohtajamaalle Belgialle tästä neuvotteleminen Euroopan parlamentin kanssa.

Komissio korosti säädöksen tarkoituksen olevan vahvistaa solidaarisuutta ja huomata kyberhyökkäykset ajoissa. Tahtotilana on voida vastata kyberuhkiin nopeasti ja tehokkaasti niin unionin sisäpuolella kuin ulkopuolellakin. Komissio toivoo tämän säädöksen luovan unionin pelastuspalvelumekanismiin verrattavissa olevan infrastruktuurin hätätilanteisiin vastaamiseksi kyberalalla. Toimintaa tehtäisiin EU-tasolla, kun kyse on järjestelmätason riskistä. Tällöin tarvitaan tueksi resursseja esitetyn kyberreservin muodossa. Komissio uskoo käsiteltävänä olevan tekstin mahdollistavan asiassa etenemisen nopeasti mandaatista sopimiseen ennen puheenjohtajuuden vaihtumista.

Kolmetoista jäsenmaata käytti puheenvuoron tähän tilannekatsaukseen liittyen. Säädösehdotuksen tavoitteita tuettiin laajasti ja nykyistä tekstiä pidettiin pääosin hyvänä pohjana keskustelulle, mutta samalla korostettiin, ettei rakenteita tule monimutkaistaa tai luoda päällekkäisyyksiä. Yhteistyön tullee olla vapaaehtoista ja kansallisen turvallisuuden kompetensseja tulee kunnioittaa. On myös tärkeää pitää uusi sääntely linjassa NIS2-direktiivin kanssa. Moni jäsenvaltio painotti tarvetta käsitellä asiaa riittävän ajan kanssa laadun varmistamiseksi todeten jatkotyölle olevan vielä tarvetta.

Suomi piti asetusta tärkeänä ja toivoi, että siitä keskustellaan huolellisesti. Suomi toi esille, että Suomessa on jo pitkään tehty hyvää työtä kyberturvallisuuspuolen varautumisessa, kuten sektorit ylittäviä harjoituksia ja kyberturvallisuusseteli. Suomi jakaa mieluusti kokemuksiaan, kun unioni suunnittelee omia toimiaan.

Komissio totesi kyberin olevan ”vihamielinen tila”, jossa yksikään jäsenvaltio ei voi toimia menestyksekkäästi yksin. Rajat ylittäviin uhkiin on vastattava yhdessä. Siksi tarvitaan yhteistä teknistä infrastruktuuria, kuten tässä ehdotuksessa esitettyjä turvallisuusoperaatiokeskuksia (SOC), mutta myös supertietokoneita ennustamaan uhkia. Tarvitaan kykyä nopeaan toimintaan.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on saanut tilanneselvityksen.

15. Teknologinen johtoasema ja kilpailukyky painopisteenä investoinnit digitaalisiin verkkoihin ja infrastruktuureihin – Periaatekeskustelu

Jäsenvaltiot keskustelivat siitä, onko tarvetta sääntelytoimille televiestintäsektorin toiminnan ja investointien parantamiseksi ja millaisia näiden toimien tulisi olla. Jäsenvaltiot keskustelivat myös viestintäinfrastruktuurin häiriönsietokyvystä mukaan lukien merikaapelit. **Suomi** ensinnäkin toi esille markkinamekanismien merkityksen, analyysin tekemisen ja olemassa olevan sääntelyn täytäntöönpanon ennen uutta sääntelyä sekä kilpailun ja kuluttajien näkökulman merkitystä. Suomi toiseksi painotti digitaalisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä, viittasi merikaapeleiden osalta Itämeren tilanteeseen, toi esille uusien merikaapeliyhteyksien ja niiden rahoittamisen merkitystä sekä siviili- ja sotilassektorin yhteistyön tärkeyttä.

Neuvosto kävi periaatekeskustelun. Asiakohta ei ollut julkinen.

16. Muut asiat

a) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset – Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

<u>i) Asetus tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös)</u>

Puheenjohtaja totesi, että asetuksen tavoitteena varmistaa, että EU:ssa käytettävät tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia ja kunnioittavat olemassa olevaa sääntelyä perusoikeuksista ja unionin arvoja. Samalla asetus tukee innovaatioita ja investointeja tekoälyyn EU:ssa. Asetus koskisi niin julkisia kuin yksityisiä toimijoita. Kyseessä on ensimmäinen lainsäädäntöhanke laatuaan maailmassa. Siitä voi tulla kansainvälinen malli, kuten tietosuoja-asetuksesta on tullut. Asetusehdotus on ollut yksi Espanjan puheenjohtajuuskauden prioriteetteja ja sen käsittelytahti on ollut hyvin tiivis. Neuvottelut parlamentin kanssa ovat olleet haastavat. Toivottavasti viimeinen poliittinen kolmikantaneuvottelu pidetään 6.12.2023. Siellä on vielä kolme isoa asiaa keskustelussa: kiellot (kansallinen turvallisuus, lainvalvontaviranomaiset, perusoikeuksien vaikutusarviointi sekä tosielämän testaus), yleiskäyttöiset tekoälymallit sekä asetuksen hallintomalli.

Komissio painotti asetuksen tärkeyttä. Innovaatioita on tuettava ja riskejä hallittava. Komissio on työskennellyt aiheen parissa neljä vuotta, ja nyt myös muut alueet ovat aktivoituneet sääntelyssä. Komissio toi esille perusoikeuksien sekä oikeusvaltion merkitystä sääntelyssä. Komissio tukee yhteislainsäätäjiä sovun löytämisessä.

Osa jäsenvaltioita käytti puheenvuoron. Puheenvuoron käyttäneet toivat esille asetuksen merkitystä. Puheenvuoroissa keskityttiin pitkälti yleiskäyttöisiin tekoälymalleihin ja -järjestelmiin. Niistä tuotiin esille erinäisiä yksityiskohtia tai huomioita, kuten läpinäkyvyysvaatimusten merkitys, riskien hallinnan merkitys, asetuksen innovaatiovaikutukset ja sääntelyn selkeys. Puheenvuoroissa tuettiin pyrkimystä saada asetuksesta sopu. Kuitenkin yksi jäsenvaltio toi esille, että työtä tarvitaan merkittävästi vielä kolmikantaneuvottelujen jälkeen, ja toinen jäsenvaltio totesi suoremmin, että asetusehdotus ei ole vielä tarpeeksi valmis.

Komissio katsoi, että sekä neuvostolla että parlamentilla selkeät neuvottelumandaatit. Komissio totesi, että yhteinen tilannekuva vaikuttaa olevan, että sopu on tärkeä saada aikaan.

Puheenjohtaja totesi, että sillä on selkeä mandaatti. Kynnyskysymykset ovat selvät, mutta riittävää joustonvaraa on sovun saavuttamiseksi.

ii) Asetus asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen vahvistamisen osalta

Puheenjohtaja taustoitti, että asetuksella luodaan digitaalisen identiteetin kehys sekä tätä varten lompakkosovellus. Tähän on yhteiset tekniset standardit ja pakollinen vaatimustenmukaisuuden arviointi. Puheenjohtaja kertoi, että asetuksesta on saavutettu sopu Euroopan parlamentin kanssa. Puheenjohtaja on tyytyväinen lopputulokseen neuvoston näkökulmasta.

Komissio on tyytyväinen, että neuvottelut on saatu päätökseen. Lopputulos on tasapainoinen. Digitaalisen identiteetin hallinta on ollut liian vahvasti muutamalla isolla alustalla. Nyt eurooppalaisille tulee vapaaehtoisuuteen perustuen mahdollisuus ottaa käyttöön eurooppalainen digitaalisen identiteetin ratkaisu. Tällä pääsee turvallisesti asioimaan julkisissa ja yksityisissä palveluissa. Tämä on mahdollisuus yrityksille, etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille.

Yksi jäsenvaltio käytti puheenvuoron. Se toi esille asian tärkeyttä ja toivoi nopeaa etenemistä digitaalisen identiteetin sertifioinneissa.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on nyt ottanut tiedoksi asian.

iii) Asetus toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason varmistamiseksi koko unionissa (Yhteentoimiva Eurooppa -säädös)

Puheenjohtaja taustoitti, että asetus luo selkeän oikeudellisen kehyksen. Asetuksella vähennetään hallinnollista taakkaa ja kuluja parantamalla julkisen hallinnon yhteentoimivuutta. Puheenjohtaja kertoi, että kolmikantaneuvottelut on käyty sen puheenjohtajuuskaudella. Puheenjohtaja on tyytyväinen, että sopu saavutettiin nopeasti. Keskeisiä asioita on yhteentoimivuusarviointien tekeminen sekä Yhteentoimiva Eurooppa -lautakunnan perustaminen.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on nyt ottanut tiedoksi asian.

iv) Asetus kyberturvallisuusasetuksen muuttamisesta tietoturvapalvelujen osalta

Puheenjohtaja kertoi, että hyvin rajatun muutoksen tarkoituksena on lisätä tietoturvallisuuspalvelut asetuksen soveltamisalaan. Niille voitaisiin tehdä euroopanlaajuinen sertifiointijärjestelmä. Puheenjohtaja kertoi, että kolmikantaneuvottelut käynnistyivät marraskuussa. Euroopan parlamentti on ehdottanut uusia asioita, jotka liittyvät tietoturvaosaamiseen, Euroopan kyberturvallisuusvirasto ENISAn resursointiin, täytäntöönpanovaltuuksien korvaamiseen delegointivaltuuksilla sekä määräaikaistarkastelun tarkasteluvälin lyhentämiseen. Neuvoston linjana on pidättäytyä ehdotetuissa muutoksissa, sillä asetuksen määräaikaistarkastelu on tulossa ensi vuonna. Puheenjohtajan tavoitteena on saavuttaa sopu seuraavassa kolmikantaneuvottelussa, joka pyritään pitämään mahdollisimman pian.

Komissio toi esille, että kyse on rajatusta muutoksesta. Tärkeää ja kiireellistä on saada yhteinen sertifiointikehys tietoturvapalveluille, koska nämä palvelut ovat tärkeitä hyökkäysten estämisessä.. Komission mielestä nyt ei ole oikea aika keskustella muista kysymyksistä.

Osa jäsenvaltioista piti samansuuntaisen puheenvuoron (mukaan lukien **Suomi**): Ne kiinnittivät huomiota toiseen kyberturvallisuusasteukseen liittyvään asiaan eli valmisteilla olevaan euroopanlaajuiseen sertifiointikriteeristöön pilvipalveluille. Ne toivat esille siihen ehdotettuja suvereniteettivaatimuksia ja niiden kielteisiä vaikutuksia markkinoihin, digitalisaatioon ja EU:n kumppanuuksiin. Ne peräänkuuluttivat komissiota ottamaan nämä huolet huomioon.

Yksi jäsenvaltio kuitenkin puolusti suvereniteettivaatimusten sisällyttämistä turvallisuussyistä. Tarkoituksena on suojata luottamukselliset tiedot kolmansien maiden laeista tulevilta vaatimuksilta.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on nyt ottanut tiedoksi asian.

v) Asetus digitaalisia elementtejä sisältävien tuotteiden horisontaalisista kyberturvallisuusvaatimuksista (kyberresilienssisäädös)

Puheenjohtaja kertoi, että Euroopan parlamentin kanssa on saavutettu alustava sopu marraskuun lopussa. Asetus tuo tuotteille kyberturvallisuusvaatimuksia. Valmistajien on muun muassa tarjottava turvallisuuspäivityksiä ja kuluttajien oikeus ja mahdollisuus saada tietoa tuotteiden kyberturvallisuudesta paranee. Asetuksessa on kiinnitetty huomiota avoimeen lähdekoodin ja tutkimukseen sekä pienten ja keskisuurten yritysten asemaan.

Komissio piti lopputulosta tasapainoisena. Komissio toi esille, että tässäkin suhteessa EU on sääntelyssä edelläkävijä ja nosti esille turvattomien tuotteiden riskit ja sen, kuinka paljon kyberhyökkäyksiä tapahtuu.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on nyt ottanut tiedoksi asian.

b) Digitaalialan toimet ja tapahtumat Espanjan puheenjohtajakaudella – Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Espanja esitteli lyhyesti sen toimia ja sen järjestämiä tapahtumia digitaalisektorilla. Neuvosto otti asian tiedoksi. Asiakohta ei ollut julkinen.

Televiestintäneuvoston yhteydessä puheenjohtajamaa Espanja avasi allekirjoitettavaksi poliittisen julistuksen kvanttiteknologioista (European Declaration on Quantum Technologies). Julistus ei ole oikeudellisesti sitova. Päätöksen julistuksen allekirjoittamisesta teki ministeri Rydman, joka samalla antoi ministeri Ranteelle allekirjoitusvaltuuden. Neuvostossa otettiin lopulta kuva julistuksen allekirjoittajamaiden kanssa.

c) Digitaalialan kansainväliset aloitteet (painopisteenä TTC ja digitaaliset kumppanuudet) – tilannekatsaus – Komission tiedotusasia

Komissio veti yhteen EU:n yhteistyötä digitaalisektorilla muiden maiden, muiden alueiden ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa. Neuvosto otti asian tiedoksi. Asiakohta ei ollut julkinen.

d) Euroopan tietoliikenneväylät EU:n digitaalista vuosikymmentä koskevan ministerien julkilausuman keskeisenä osana – tilanneselvitys ja tulevien välitavoitteiden aikataulu – Komission tiedotusasia

Komissio kertoi, miten se on pannut täytäntöön ministereiden ”European Data Gateways as a key element of the EU’s Digital Decade” -julkilausuman kahdeksaa toimenpidesuositusta (infrastruktuurin kartoitus, datavirtojen mittaaminen, Géant-verkon kehittäminen, ulkoisen yhteistyön instrumenttien tukeminen, digitaalisten yhteyksien rahaston perustaminen, kolmansien maiden rahoituksen näkeminen osana laajempaa digitaalitalouden pakettia, merikaapelien luokittelu kriittiseksi infrastruktuuriksi sekä kansainvälisten kumppanuuksien luominen). Neuvosto otti asian tiedoksi. Asiakohta ei ollut julkinen.

e) ITUn järjestämä maailman radioviestintäkonferenssi 2023 (WRC-23) – Komission tiedotusasia

Komissio kertoi lyhyesti, mitä maailman radioviestintäkonferenssissa 2023 tehtiin ja päätettiin. Neuvosto otti asian tiedoksi. Asiakohta ei ollut julkinen.

f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma – Belgian valtuuskunnan tiedotusasia

Belgia esitteli sen tulevan puheenjohtajuuskauden painopisteitä televiestintäsektorilla. Neuvosto otti asian tiedoksi. Asiakohta ei ollut julkinen.

Suomen edustajat
LVM: ministeri Lulu Ranne, Kristiina Pietikäinen, Annina Tikkanen, Noora Saarinen, Paula Rinne
VNK: Satu Vasamo-Koskinen
EUE: PES Tuuli-Maaria Aalto, Tuomas Kaivola, Juho Simpura

Asiakirjat
15809/23 (agenda)

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite